

ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร*

Information Need of Art Gallery Visitors at Bangkok Art and Culture Centre.

ชัชชญา คันทเขตต์ (Chatchaya Kantakate)**

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครชาวไทย ที่เข้าใช้บริการหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในเดือนกรกฎาคม 2560 จำนวน 400 คนเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามผู้เยี่ยมชม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์การแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance: ANOVA) และการเปรียบเทียบแบบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีความถี่ในการเข้าเยี่ยมชมซ้ำ คิดเป็นร้อยละ 75 คน มาเยี่ยมชมครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ 25 โดยผู้เยี่ยมชมสนใจกิจกรรมการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะมากที่สุด มีความต้องการเข้าเยี่ยมชมด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ การนำชมโดยศิลปิน และต้องการวิธีการนำชมโดยภัณฑารักษ์น้อยที่สุด
2. จากการเปรียบเทียบความต้องการสารสนเทศพื้นฐานเป็นรายคู่ พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ ต้องการสารสนเทศพื้นฐานด้านข้อมูลแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะมากกว่าบุคคลทั่วไป ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะมากที่สุดคือ

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการจดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2560 โดยมีอาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ ช่างทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

This article is part of a thesis which submitted in partial fulfillment of the requirements for Degree Master of Arts in Archives and Cultural Heritage Information Management, Graduate School, Silpakorn University, Academic Year 2017. Thesis advisors are Jutharat Changthong, Ph.D.

** นักศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการจดหมายเหตุและสารสนเทศมรดกทางวัฒนธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร 16/41 ซอยทวีวัฒนา 45 แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170 E-mail: chatchaya.ka@gmail.com

Master Degree of Arts Student in Archives and Cultural Heritage Information Management major, Graduate School, Silpakorn University. Address: 16/41 Soi Taweewattana 45, Salathammassob, Taweewattana, Bangkok 10170.

E-mail: chatchaya.ka@gmail.com.

กิจกรรมการแสดงดนตรี ละครและนาฏศิลป์ กิจกรรมที่มีความต้องการน้อยที่สุด คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่ มีค่าเฉลี่ยความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ต ช่องทาง Facebook มากที่สุด รองลงมา คือ Website และน้อยที่สุด คือ Twitter ลักษณะสารสนเทศที่ต้องการมากที่สุด คือ ด้านความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) รองลงมาคือ ความทันสมัยของข้อมูล (Timeliness)

คำสำคัญ : หอศิลป์, พฤติกรรมการเยี่ยมชม, ความต้องการสารสนเทศ

Abstract

The purposes of the research were 1) to study visitors behaviors at BANGKOK ART AND CULTURE CENTER. 2) to study information needs of visitors at BANGKOK ART AND CULTURE CENTER. The sample of the research were 400 visitors in the July 2017.

The research instruments were questionnaires. The data were analyzed by percentage (%), mean ($\bar{x}$), Standard Deviation (S.D.).

The results of this research were as follow:

1. The most of visitors has repeat frequency visited of visitors 75% and first time of visitors 25%. They was interested in Art Exhibition and would like to visited by themselves, they are satisfied Art Exhibition tour by Artists.

2. The Multiple Comparison of basic information, it was found that the art students need the information about inspiration to creativity had different information need of general persons with statistically significant level at .05. Most of Visitors need the information of the activities of music, drama stage and dance and information need of Curator Tour activities are very low. They need the information from Facebook and appealing.

Keyword: Art Gallery, Visitor Behavior, Information Need

บทนำ

ในยุคสังคมสารสนเทศที่สารสนเทศและความรู้เป็นแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาประเทศและเป็นเครื่องมือในการพัฒนาส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ปัจจุบันมีสารสนเทศเกิดขึ้นอย่างมากมาย เกิดภาวะท่วมท้นของสารสนเทศ (Explosion Information) จากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารอย่างฉับพลัน ทำให้มนุษย์ก้าวเข้าสู่ยุคอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (Internet of Things) ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การเปิดรับข้อมูลสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศต่างๆ ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วหอศิลป์นับเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่รัฐได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมให้เกิดการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่ว่ารัฐบาลใดๆ ต่างตอบสนองต่อเจตนารมณ์ดังกล่าว หอศิลป์จึงจัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางด้านศิลปศึกษา มีบทบาท

ในการส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะ เผยแพร่งานศิลปะสู่สาธารณชน เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้ แร่ขบดลใจ เทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน รวมถึงมีบทบาทในการจัดการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมทางวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเสวนา อภิปราย การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น

นอกจากนั้น หอศิลป์ยังเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยสารสนเทศทางศิลปะที่หลากหลายผ่านรูปแบบตัวอักษร ข้อความ ภาพ เสียงและศิลปวัตถุ เป็นต้น ซึ่งสารสนเทศดังกล่าวล้วนมีคุณค่าต่อการเรียนรู้อการศึกษาค้นคว้าวิจัยงานศิลปะ รวมถึงการสร้างประสบการณ์และความสุนทรีย์แก่ผู้เยี่ยมชม ดังนั้น ผู้เยี่ยมชมหอศิลป์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีบทบาทต่อการพัฒนาระบบสารสนเทศและการบริการสารสนเทศในหอศิลป์ ดังนั้น การบริการสารสนเทศที่เหมาะสมจึงต้องมีการศึกษาความต้องการสารสนเทศเพื่อให้แหล่งเรียนรู้ นั้นๆ สามารถตอบสนองความต้องการสารสนเทศแก่ผู้ใช้บริการได้ตรงวัตถุประสงค์สอดคล้องกับบริบทของแหล่งเรียนรู้ ส่งผลให้แหล่งเรียนรู้นั้นเป็นแหล่งสารสนเทศเฉพาะทางที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้นอกระบบ เยาวชนบุคคลทั่วไป รวมถึงบุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพสามารถเข้าถึงองค์ความรู้เหล่านั้นได้อย่างเป็นอย่งดี

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมจึงมีความสำคัญต่อนักสารสนเทศหรือผู้ที่ปฏิบัติงานในหอศิลป์ เช่น ภัณฑารักษ์ เจ้าหน้าที่นำชมนิทรรศการ (Museum Educator) เป็นต้น การจัดการสารสนเทศที่เหมาะสมส่งผลถึงการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศ การเผยแพร่สารสนเทศ ให้มีความสอดคล้องต่อการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เยี่ยมชมได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

หอศิลป์เป็นสถาบันที่มีหน้าที่จัดแสดง จัดกิจกรรมด้านการเผยแพร่งานศิลปะ มีลักษณะการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกับพิพิธภัณฑ์สถาน (Museum) พิพิธภัณฑ์สถานทางศิลปะ (Museum of Art) และพิพิธภัณฑ์มหาวิทยาลัย (University Museum) (อาทิตยา จันทวงษ์, 2540: 210) ต่างจากอำนาจ เย็นสบาย (2549: 7) ได้กำหนดความหมายของหอศิลป์และพิพิธภัณฑ์ศิลปะ มีความหมายเช่นเดียวกัน คือ “องค์กรที่มีพื้นที่สำหรับการจัดการสะสม รวบรวมผลงานศิลปะ แสดงผลงานศิลปะ เผยแพร่ความรู้ศิลปะด้วยสื่อและกลวิธีต่าง ๆ ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการจำหน่ายการประมูลผลงาน การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ กับองค์กรต่างๆ ทั้งชุมชน ภายในประเทศ ประเทศเพื่อนบ้าน และนานาชาติ”

จิรา จงกล นักวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา (2532) ได้ให้ความหมายพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ (Museum of Arts) เป็นสถานที่จัดแสดงงานศิลปะทุกประเภท โดยจำแนกให้หอศิลป์ (Art of Picture or National Gallery) จัดอยู่ในประเภทพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะ โดยมีนิยามดังนี้ “เป็นสถานที่รวบรวมและจัดแสดง

งานจิตรกรรมและประติมากรรมของศิลปินที่มีชื่อตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” ในขณะเดียวกัน จิรา จงกล ได้ให้ความหมายของคำว่าพิพิธภัณฑ์สถานศิลปะสมัยใหม่ (Museum of Modern Art) ดังนี้ “จัดแสดงผลงานด้านศิลปะของศิลปินรุ่นใหม่ทั้งในด้านของจิตรกรรมและประติมากรรมรวมทั้งงานฝีมือของศิลปินร่วมสมัยด้วย”ภารกิจขั้นพื้นฐานของหอศิลป์ จำแนกได้ 5 ประเด็น ดังนี้ 1. เพื่อการรวบรวมสะสมผลงาน 2. เพื่อดูแลเก็บรักษา 3. เพื่อการศึกษาเรียนรู้ 4. เพื่ออธิบายความหมายหรือแสดงนัยยะ 5. เพื่อการจัดนิทรรศการเผยแพร่ สอดคล้องกับอาทิยา จันทวงศ์ (2540) หอศิลป์จัดเป็นสถาบันซึ่งรวบรวม บันทึกเป็นหลักฐาน สงวนรักษา ค้นคว้าวิจัย นำเสนอ และจัดแสดงงานศิลปะ ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวเป็นการดำเนินการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต อันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน อำนาจ เย็นสบาย (2548: 18)

นักวิชาการด้านสารสนเทศศาสตร์ อารีย์ ชื่นวัฒนา (2555) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ความต้องการสารสนเทศ” (Information Needs) หมายถึง ภาวะที่บุคคลตระหนักว่าตนขาดสารสนเทศ เกิดช่องว่างทางความรู้ ทำให้บุคคลเกิดแรงผลักดันในการแสวงหาสารสนเทศ เช่น ความต้องการสารสนเทศที่เกิดจากหน้าที่การงาน ความต้องการสารสนเทศจากความสงสัย เป็นต้น Wilson (2000: 51) ได้กล่าวว่าความต้องการสารสนเทศไม่ใช่ความต้องการขั้นพื้นฐาน แต่เป็นความต้องการระดับต่อมาของมนุษย์ ซึ่งความต้องการดังกล่าวจัดเป็นนามธรรม จากการสำรวจวรรณกรรมพบว่า วิลสันได้ศึกษาพฤติกรรมของผู้ต้องการสารสนเทศ โดยเชื่อมโยงความต้องการสารสนเทศเข้ากับอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดรูปแบบของพฤติกรรมสารสนเทศโดยมีจุดเริ่มต้นจากความต้องการสารสนเทศซึ่งแสดงกรอบแนวคิดเรื่อง “การศึกษาผู้ใช้” (User Studies) ซึ่งมีองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับความต้องการสารสนเทศ จำนวนทั้งสิ้น 12 องค์ประกอบ จากรูปแบบพฤติกรรมสารสนเทศของผู้ใช้ซึ่งความต้องการสารสนเทศเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่สำคัญเป็นจุดเริ่มต้นของพฤติกรรมสารสนเทศการแสวงหาสารสนเทศ ซึ่ง Chowdhury, G.G. และ Chowdhury, Sudatta ได้นำตัวแบบของวิลสันมาพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล ซึ่งปัจจุบันมีการใช้อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์และเครือข่ายทางสังคมออนไลน์อย่างแพร่หลายก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของผู้ใช้สารสนเทศ ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการแสวงหาสารสนเทศ ความถนัด ความคุ้นเคย ความชำนาญในการเข้าถึงแหล่งสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันในยุคดิจิทัล เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่เชื่อมต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและการมีปฏิสัมพันธ์จากบุคคลผ่านเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook , Youtube, Twitter และ Instragram ส่งผลให้แหล่งสารสนเทศออนไลน์นั้น เอื้อต่อการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว และมีความทันสมัย หอศิลป์และองค์กรสารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งจัดเป็นแหล่งเรียนรู้และมีรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาผู้เยี่ยมชมและพัฒนางานบริการสารสนเทศให้สอดคล้องต่อความต้องการและพฤติกรรมสารสนเทศการแสวงหาสารสนเทศเพื่อให้เข้าถึงสารสนเทศและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์ของความต้องการ โดยมีรูปแบบของพฤติกรรมสารสนเทศ ดังนี้

ศิลปะ เช่น การวิจัยเปรียบเทียบเทคนิคการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งไม่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์ใด ๆ จากการศึกษาของชีวสิทธิ์ พบว่าเครือข่ายเพื่อนอาโมโกได้พัฒนาระบบการทำงานและคิดค้นวิธีการที่สามารถตอบสนองต่อผู้ให้บริการแต่ละกลุ่ม ส่งผลให้มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นและมีการพัฒนาลังสารถยอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ ในการศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จำต้องศึกษาความต้องการสารสนเทศซึ่งครอบคลุมถึงเว็บไซต์และเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้การบริการสารสนเทศสอดคล้องต่อความต้องการและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ดังนี้ 1.Website 2. Facebook 3. Youtube 4. Twitter และ 5. Instagram

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดจากนักวิชาการด้านพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา (จิรา จงกล, 2532 และนิคม มุสิกคามะ, 2521) และแนวคิดด้านสารสนเทศศาสตร์ (นิโคลัส, เคส อ้างถึงใน อารีย์ ชื่นวัฒนา: 2555, Detlor: 2003) สามารถสรุปกลุ่มผู้เยี่ยมชมได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. นักเรียน เยาวชน นักศึกษาสาขาทั่วไป ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษทางด้านศิลปะ ซึ่งผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้อาจเข้าร่วมชมนิทรรศการกับผู้ปกครอง การเยี่ยมชมในรูปแบบทัศนศึกษา หรือพบปะสังสรรค์ในสภาพแวดล้อมทางศิลปะ เป็นต้น

2. นักเรียน นักศึกษาสาขาศิลปะ ซึ่งผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ต้องการสารสนเทศประกอบงานศิลปะที่จัดแสดง มีความสนใจเรียนรู้ ต้องการคำแนะนำ คำอธิบายประกอบ ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นนักเรียนศิลปะที่ต้องการพัฒนาความรู้ ทักษะ เทคนิคการสร้างสรรค์งาน หรือสร้างแรงจูงใจทางด้านศิลปะ

3. ผู้เชี่ยวชาญด้านงานศิลปะ ผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้ มีความสนใจและต้องการดูวัตถุอย่างละเอียดถี่ถ้วน มีความรู้ความเข้าใจในศิลปะ หรือสนใจการวิจัยแลกเปลี่ยนค้นคว้าเรื่องราวทางศิลปะ ไม่ต้องการคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหอศิลป์มากนัก มักเป็นกลุ่มศิลปิน หรือนักวิชาการทางด้านศิลปะ

4. บุคคลทั่วไป ผู้เยี่ยมชมกลุ่มนี้อาจไม่มีความรู้จากการศึกษาเฉพาะทางด้านศิลปะ หรืออาจเป็นบุคคลที่เคยเข้ารับการศึกษาทางด้านศิลปะ ไม่มีความต้องการสารสนเทศเชิงลึกเพื่อนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยหรือเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ แต่เป็นความสนใจส่วนบุคคล ต้องการความเพลิดเพลินในการเยี่ยมชม ต้องการคำอธิบายประกอบการจัดแสดงงานศิลปะ หรือข้อมูลการจัดกิจกรรมทางศิลปะเบื้องต้น เพื่อทำความเข้าใจและใช้ในการตีความการสื่อความหมายของงานศิลปะจากทัศนะหรือแนวคิด แรงจูงใจของศิลปิน

การศึกษาความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์ มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ มีบทบาทในการเป็นแหล่งสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย มีการเผยแพร่และส่งเสริมความรู้ให้แก่ผู้สนใจทั่วไป จากการศึกษาที่ผ่านมา จึงอาจกล่าวได้ว่าหอศิลป์มีภารกิจในการเป็นแหล่งความรู้ทางด้านศิลปะ และเพื่อตอบสนองต่อรูปแบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต ควรมีการพิจารณาถึงการศึกษาความต้องการสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งข้อมูลในหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่แนวทางการจัดบริการสารสนเทศในหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ได้ต่อไปอย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. **การกำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย** กลุ่มประชากร คือ ผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร จากการศึกษาสถิติการใช้บริการในปี 2559 มีผู้เข้าใช้บริการ จำนวน 1,274,136 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเป็นชาวไทยเท่านั้น เนื่องจากไม่ทราบขนาดของจำนวนประชากรในปีพ.ศ. 2560 จึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ William G. Cochran (1977) พบว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรดังกล่าว ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 323 คน แต่เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 77 คน จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 400 คน โดยเลือกตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็นด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน ตรวจสอบความครบถ้วนพบว่าแบบสอบถามมีการตอบสมบูรณ์ครบถ้วนร้อยละ 100

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) คือแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามชนิดปลายปิด และปลายเปิด ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา ค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ (พัว พันธเมฆา, 2549: 44) ซึ่งผลการวัดค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถามรายข้อมีค่าอยู่ในระหว่าง 0.67- 1.00 ซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงใช้ได้ ตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าเท่ากับ 0.85

3. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยจัดทำแบบสอบถามเพื่อแจกผู้เยี่ยมชมชาวไทย จำนวน 400 คน ผู้วิจัยได้ขออนุญาตกลุ่มตัวอย่าง โดยสอบถามความสมัครใจในการตอบแบบสอบถาม อธิบายลักษณะแบบสอบถาม พร้อมแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรับคืนด้วยตนเอง จำนวน 400 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

4. **การวิเคราะห์ข้อมูล** ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ตามขั้นตอนต่างๆ ของการรวบรวมข้อมูล แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางและพรรณนาความหมายประกอบ พร้อมทั้งสรุปและอภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็นหลักคือ 1) พฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และ 2) ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

1. พฤติกรรมการเยี่ยมชมของผู้เยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากผลการศึกษาด้านอายุของผู้เยี่ยมชม พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีการเข้าเยี่ยมชมหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครน้อยที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของภทติศร์ โชคนันต์ตระกูล (2553) ได้ศึกษาปัจจัยการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 65-69 ปี จำนวน 420 คน ซึ่งเป็นสมาชิกในชมรมผู้สูงอายุเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสหพันธ์ชมรมผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ชอบไปท่องเที่ยวใน

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์หลักคือเพื่อเยี่ยมชมญาติ / เพื่อน เมื่อพิจารณาถึงผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่ที่อยู่ในกลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาในทุกสาขาวิชา มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการศึกษาของคมสิทธ์ เกียนวัฒนา(2552: 162) คือ หอศิลป์วัฒนธรรมฯ มีการหมุนเวียนนิทรรศการ อีกทั้งมีป้ายประกาศ งานประติมากรรมที่สามารถดึงดูดความสนใจจากเยาวชนไทยได้เป็นอย่างดี เมื่อตรวจสอบประสบการณ์การเยี่ยมชม พบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของมานิตา ศรีสีตานนท์ (2543) และฐิตินันท์ เทชไกรชนะ (2554) ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเข้าเยี่ยมชมจำนวน 3-5 ครั้งต่อปี โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งจากการสำรวจดังกล่าวพบว่าหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครสามารถตอบสนองต่อความต้องการในด้านการเป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดีทำให้ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีความถี่ในการเข้าเยี่ยมชมซ้ำจำนวนหลายครั้ง เมื่อพิจารณาในภาพรวม รูปแบบกิจกรรมที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการเข้าเยี่ยมชมมากที่สุด คือ กิจกรรมด้านดนตรี ละครและนาฏศิลป์ ซึ่งไม่สอดคล้องกับบทบาทหลักของหอศิลป์ คือ เป็นพื้นที่การจัดแสดงงานนิทรรศการศิลปะ

เมื่อพิจารณาจากกลุ่มอาชีพและพฤติกรรมการเยี่ยมชม พบว่า กลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาที่ไม่ใช่สาขาวิชาศิลปะ (ร้อยละ 45.3) มีสัดส่วนการเข้าเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากกว่านักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาด้านศิลปะ (ร้อยละ 11.5) และนักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปิน (ร้อยละ 2.5) มีสัดส่วนต่างกันคิดเป็นร้อยละ 31.3 ประเด็นที่น่าสนใจ คือ ในสถานที่ตั้งของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครอยู่ในพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวกต่อการเดินทางโดยรถสาธารณะและยานพาหนะส่วนบุคคล อีกทั้งอยู่ใกล้สถาบันการศึกษาหลายแห่งที่มีการเรียนการสอนในสาขาวิชาด้านศิลปะ แต่พบว่าผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาด้านศิลปะ และนักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปินมีจำนวนน้อย ทั้งนี้ ในช่วงเวลาที่ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลนั้น เป็นวันที่มีพิธีการเปิดนิทรรศการงานศิลปะและมีศิลปินที่เข้าร่วมพิธีเปิดดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยได้ขออนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามและสอบถามความสะดวกในการตอบแบบสอบถาม พบว่าศิลปินหลายท่านไม่สะดวกตอบแบบสอบถามแก่ผู้วิจัย ทำให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างประเภทนักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปินมีจำนวนน้อยกว่าความเป็นจริงที่ปรากฏ เมื่อพิจารณาด้านสถานที่ตั้งของหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครซึ่งรายล้อมไปด้วยห้างสรรพสินค้า พบว่านักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ด้านศิลปะให้ความสนใจเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมฯ มากกว่าการใช้บริการห้างสรรพสินค้า จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน พบว่า เยี่ยมชมหอศิลป์ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 67.5 และสนใจใช้บริการร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 จึงสรุปได้ว่า ผู้เยี่ยมชมมีพฤติกรรมการเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร โดยให้ความสนใจในแง่มุมของการเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและให้ความสนใจใช้บริการร้านค้า ร้านอาหารและเครื่องดื่มทั้งที่สถานที่ตั้งดังกล่าวรายล้อมด้วยห้างสรรพสินค้ามากมาย

ประเด็นที่น่าสนใจ คือ กิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) เป็นกิจกรรมที่เกิดการกระตุ้นผู้เยี่ยมชมให้เข้าร่วมกิจกรรมในระดับน้อยที่สุด รวมถึงผู้เยี่ยมชมเคยเข้าร่วมกิจกรรมภัณฑารักษ์ในระดับน้อยที่สุด ผู้เยี่ยมชมแต่ละกลุ่มอาชีพมีความประสงค์เข้าเยี่ยมชมด้วยตนเองมากกว่ามีการนำชมนิทรรศการผลงานศิลปะโดยภัณฑารักษ์ นอกเหนือจากการเยี่ยมชมด้วยตนเองพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนหนึ่งยังมีความต้องการวิธีการนำชมโดยศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานนั้นๆ มากกว่ากิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม การนำชมโดยศิลปินสอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ในการเข้าเยี่ยมชม คือ เพื่อหาแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์งานศิลปะ จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 และเพื่อเรียนรู้ด้านเทคนิคการใช้วัสดุสร้างสรรค์งานศิลปะ จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 16.5 จึงอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเยี่ยมชมมีผลต่อการนำเสนอสารสนเทศในการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะ ควรมีการจัดกิจกรรมนำชมโดยศิลปิน หรือการนำเสนอสารสนเทศที่เหมาะสมต่อผู้เยี่ยมชมสามารถเรียนรู้และเข้าถึงสารสนเทศได้จากการเยี่ยมชมด้วยตนเอง เมื่อพิจารณาจากแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ทำให้ผู้เยี่ยมชมรู้จักมากที่สุด พบว่า Facebook คือ ช่องทางการรับข่าวสารที่ส่งผลให้ผู้เยี่ยมชมรู้จักหอศิลป์วัฒนธรรมฯ เมื่อพิจารณาจากภาพรวมพบว่าผู้เยี่ยมชมมีความสนใจเข้าเยี่ยมชมในระดับมาก

2.2 ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีอาชีพนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาที่ไม่ใช่ศิลปะ สอดคล้องกับการจำแนกกลุ่มผู้เยี่ยมชมของจิรา จงกล (2532) นิคม มุสิกคามะ อ้างถึงโดฟูกุ (2521) ซึ่งได้กล่าวถึงการนำเสนอเนื้อหาการจัดนิทรรศการให้สอดคล้องกับประเภทผู้เยี่ยมชมกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งผู้เยี่ยมชมแต่ละกลุ่มมีประสบการณ์ ความสนใจและความรู้ที่แตกต่างกันส่งผลถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่าง เมื่อพิจารณาถึงประเด็นสำคัญด้านความต้องการสารสนเทศพื้นฐานของนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาศิลปะ มีค่าเฉลี่ยความต้องการข้อมูลด้านเทคนิคการสร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น ขนาด เทคนิค วัสดุ มากที่สุดแตกต่างจากผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพอื่นๆ สอดคล้องกับ การศึกษาด้านความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ศิลปะ (Edwards, Loomis and Fusco (1990: 20-35) พบว่า ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศเพื่อเยี่ยมชม แนวคิดหลักของนิทรรศการ เพื่อให้ผู้เยี่ยมชมเกิดความรู้ เข้าใจการสื่อความหมาย วิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะ สอดคล้องกับการศึกษาของธมน ศรีขาว (2555) ซึ่งศึกษาทัศนะของนิสิตเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะของนิสิต ในกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาด้านศิลปะพบว่า ทัศนะของนิสิตคือได้รับความรู้ความเข้าใจในเรื่องของวัสดุ เทคนิคและวิธีการทำงานศิลปะที่หลากหลายมากขึ้น

จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมภัณฑารักษ์นำชม (Curator Tour) เป็นกิจกรรมทางศิลปะที่ผู้เยี่ยมชมมีความต้องการสารสนเทศน้อยที่สุด แม้ว่าภัณฑารักษ์จะมีบทบาทในการคาดการณ์ความต้องการสารสนเทศของผู้เยี่ยมชม ซึ่งมีผลต่อการถ่ายทอดสารสนเทศที่เหมาะสมตามประเภทกลุ่มอายุและอาชีพของผู้เยี่ยมชม สอดคล้องกับการศึกษาของ Key (2010) พบว่า ผู้เยี่ยมชมกลุ่มนักเรียนไม่ต้องการสารสนเทศเชิงวิชาการมากเกินไป ICOM (2004: 129) และSmith (2006) ได้เสนอว่า สารสนเทศในหอศิลป์มีความสำคัญต่อผู้เยี่ยมชมและกระตุ้นประสบการณ์ในการเข้าเยี่ยมชม ควรนำเสนอสารสนเทศให้เหมาะกับช่วงวัย และเยาวชน อย่างไรก็ตาม ผู้เยี่ยมชมยังคงมีความต้องการสารสนเทศหลากหลายรูปแบบ ทั้งจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศทางศิลปะ รวมถึงป้ายคำบรรยายวัตถุ ประวัติดิลปิน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะ พบว่าผู้เยี่ยมชมกลุ่มนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านศิลปะ และบุคคลทั่วไป มีความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะประเภทกิจกรรมดนตรี ละครและนาฏศิลป์มากที่สุด ต่างจากนักเรียน / นักศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ ด้านศิลปะ และนักวิชาการด้านศิลปะ ศิลปินมีความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะประเภทศิลปะ

สนทนา (Art Talk) มากที่สุด อาจกล่าวได้ว่าอาชีพของผู้เยี่ยมชมมีผลต่อความต้องการสารสนเทศด้านการจัดกิจกรรมทางศิลปะที่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาความต้องการสารสนเทศด้านสถานที่ตั้ง วัน เวลาทำการสอดคล้องกับพฤติกรรมการเยี่ยมชมที่มีความถี่ในการเข้าเยี่ยมชมซ้ำ เนื่องจากผู้เยี่ยมชมมีความคุ้นเคย จึงมีความต้องการสารสนเทศพื้นฐานประเด็นดังกล่าวน้อย ผู้เยี่ยมชมทุกกลุ่มอาชีพมีความต้องการแหล่งสารสนเทศทางอินเทอร์เน็ตที่ไม่แตกต่างกัน คือ ผู้เยี่ยมชมต้องการสารสนเทศจาก Website มากที่สุด รองลงมาคือ Facebook และสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้บ่อยสุด คือ Twitter และ Instagram ซึ่งไม่สอดคล้องกับรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี (2560: 25-26) พบว่าสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการใช้งานมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ Youtube และอันดับสอง คือ Facebook ซึ่งไม่สอดคล้องเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มอาชีพนักเรียนและนักศึกษาสาขาที่ไม่ใช่ศิลปะและสาขาวิชาศิลปะ ซึ่งมีอายุใกล้เคียงกับผู้ตอบแบบสำรวจพฤติกรรมกลุ่ม Gen Z พบว่ากลุ่ม Gen Y และ Gen Z มีการใช้งาน Youtube มากเป็นอันดับหนึ่ง ในขณะที่ Gen X และ Baby Boomer ซึ่งมีช่วงวัยดังกล่าวเทียบเคียงเท่ากับผู้เยี่ยมชมกลุ่มอาชีพนักวิชาการ ศิลปิน และบุคคลทั่วไป พบว่ามีความสอดคล้องด้านการใช้งาน Facebook รองลงมาคือ Youtube ตามลำดับ นอกจากนี้ ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยความต้องการลักษณะสารสนเทศในด้านความน่าสนใจในการนำเสนอ (Appealing) มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจักรพงษ์ สุวรรณวิจิตร (2555) ศิริวัฒน์ แสนเสริม (2549) ธีรรัตน์ นาบุตร (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่องสารสนเทศเกี่ยวกับหอศิลป์วัฒนธรรมฯ การพัฒนาหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทางศิลปวัฒนธรรมนั้น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ควรมีการนำสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินงาน มีการจัดการด้านสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศของหอศิลป์อย่างเป็นรูปธรรมรวมถึงกำหนดความถี่ที่เหมาะสมในการเผยแพร่สารสนเทศผ่านเว็บไซต์ มีการพัฒนาและปรับปรุงสื่อให้มีความน่าสนใจผ่านช่องทางที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ง่ายขึ้น เพื่อให้ผู้สนใจสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ทั่วถึงอย่างไร้ข้อจำกัด

จากการเก็บข้อมูล ผู้เยี่ยมชมบางส่วนได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่ารู้จักหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครเนื่องจากเดินผ่าน และต้องการสารสนเทศจากแหล่งอินเทอร์เน็ตในระดับน้อยที่สุด จากความเห็นดังกล่าวพบว่า สถานที่ตั้งในใจกลางเมืองและสะดวกต่อการเดินทางเข้าเยี่ยมชมเป็นปัจจัยสำคัญในการเข้าเยี่ยมชม ซึ่งสอดคล้องกับการให้บริการสารสนเทศในปัจจุบัน คือ มีป้ายประกาศข่าวสารบริเวณด้านหน้าอาคาร ชั้นล่าง และด้านในอาคาร ณ ประตูทางเข้า-ออกหอศิลป์ ใกล้ทางเชื่อมรถไฟฟ้า ส่งผลให้ผู้เยี่ยมชมสามารถรับทราบข่าวสารการจัดแสดงนิทรรศการศิลปะและกิจกรรมทางศิลปะในเบื้องต้นก่อนเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาพบว่าผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่นิยมเลือกวิธีการเดินทางด้วยรถไฟฟ้าบีทีเอสเพื่อเข้าเยี่ยมชมหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครมากที่สุดซึ่งสัมพันธ์กับผู้เยี่ยมชมกลุ่มอายุ 21 – 40 ปี ที่มีความคล่องตัวและต้องการสะดวก รวดเร็วต่อการเดินทางและมีความคุ้นเคยต่อการใช้บริการรถไฟฟ้าบีทีเอส และสอดคล้องกับการศึกษาของฉัตรวิไล พุ่มสัม (2557) ที่เสนอแนะว่าหอศิลป์ควรเพิ่มจุดประชาสัมพันธ์ให้รองรับผู้ใช้งานมากกว่านี้ โดยเสนอแนะให้เพิ่มจุดประชาสัมพันธ์บริเวณชั้น 3 ซึ่งมีผู้ใช้งานเข้าออกจำนวนมากซึ่งจุดประชาสัมพันธ์ดังกล่าวสามารถตอบสนองความต้องการสารสนเทศพื้นฐานของผู้เยี่ยมชมได้

นอกจากนี้ ได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคือ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครควรมีการจัดทำฐานข้อมูลศิลปะ ฐานข้อมูลสารสนเทศของหอศิลป์โดยสามารถสืบค้นได้ผ่านระบบออนไลน์สอดคล้องกับการศึกษาของโลจนา มะโนทัย (2543) พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพอาจารย์และนิสิตได้เสนอแนะการจัดบริการของหอศิลป์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คือ ควรเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าข้อมูล ศูนย์ข้อมูลทัศนศิลป์ รวบรวมข้อมูลของศิลปิน ประวัติ ผลงาน สุจิบัตร รวมถึงสื่อสารสนเทศต่างๆ ที่ศิลปินเคยบรรยาย สาธิตในหอศิลป์ ให้ผู้สนใจสามารถค้นคว้าได้ด้วยตนเองเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาและบริการวิชาการทัศนศิลป์สู่สังคม และสอดคล้องกับชีวิตวิถี บุญเกียรติ (2558) ที่ได้ศึกษาความร่วมมือการสร้างห้องสมุดภาพในกลุ่มเพื่อนคลังภาพศิลปะ อามิโก (AMICO Library) ก่อให้เกิดระบบการจัดการเอกสารด้านศิลปะ สามารถตอบสนองต่อความต้องการในการใช้ภาพในการเรียนการสอน การค้นคว้าออนไลน์ และการใช้ประกอบการศึกษาของนักเรียน ผู้ใช้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้ทุกเมื่อที่ต้องการอย่างไม่มีข้อจำกัด (any where, any time)

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- กมลวรรณ จันทวร. (2555). การบริหารจัดการหอศิลป์ของรัฐในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คมสิทธิ์ เกียนวัฒนา. (2552). “การศึกษาแรงจูงใจของเยาวชนไทยต่อการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรา จงกล. (2532). **พิพิธภัณฑ์สถานวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- จักรพงษ์ สุวรรณวิจิตร. (2555). ภาพลักษณ์หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครในการรับรู้ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก http://203.131.210.100/ejournal/?page_id=2
- ชีวลีสิทธิ์ บุญยเกียรติ. (2558). “บทวนเพื่อสานต่อ: บางตัวอย่างของการใช้ประโยชน์สารสนเทศในองค์กรวัฒนธรรมเพื่อชุมชนและคนรุ่นใหม่” ในการสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาครั้งที่ 31 เรื่อง มนุษยศาสตร์ดิจิทัล: เทคโนโลยีดิจิทัลในการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สารสนเทศด้านมนุษยศาสตร์, 2 ธันวาคม 2558. ขอนแก่น: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2560. เข้าถึงได้จาก <http://tlc31.kku.ac.th/document/021258-04/021258-04.pdf>
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2540). **หอศิลป์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะศิลปกรรมศาสตร์และฝ่ายวิจัย, ภาควิชาทัศนศิลป์, โครงการวิจัยกาญจนาภิเษกสมโภชน์.
- ฉัตรวิไล พุ่มส้ม. (2557). “การออกแบบพื้นที่ใช้งานภายในหอศิลป์ที่สอดคล้องกับหลักการออกแบบสากล กรณีศึกษา: หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร”. **วารสารวิชาการ Veridian E-Journal**. 7,3: (กันยายน – ธันวาคม): 1,245-1,256
- ดำรงค์ รุ่งเหรียญพูน. (2553). “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมาท่องเที่ยวหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานครของนักท่องเที่ยวไทย”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ฐิตินันท์ เตชไกรชนะ. (2554). “แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปะของหอศิลป์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธมน ศรีขาว. (2555). “การศึกษาทัศนะของอาจารย์ผู้บริหาร และนิสิต เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์และหอศิลป์ในการเรียนรู้ทางศิลปะ:กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธิดารัตน์ นาคบุตร. (2553). “การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้สาขาทัศนศิลป์ : กรณีศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต
วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารศิลปกรรมศาสตร์.
- นตวัน ชื่นชม. (2549). “หอศิลป์ร่วมสมัยกรุงเทพมหานคร: แนวทางในการออกแบบและการบริหารจัดการ.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง
มหาวิทยาลัยศิลปกรรมศาสตร์.
- นิคม มูลิกะคามะ และคนอื่นๆ. (2521). **วิชาการพิพิธภัณฑ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2539). “การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า”. วารสาร
การพัฒนาศึกษา มศว มหาสารคาม. 2,1: 64-70
- พวา พันธเมฆา. (2549). **วิชา บส 571 วิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะมนุษยศาสตร์, ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์.
- ภททิศร์ โชคณัฏฐ์ตระกูล. (2553). “[ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร](#)”.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มานิตา ศรีสีตานนท์. (2552). “การบริหารหอศิลป์ร่วมสมัยเอกชน”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
การบริหารงานวัฒนธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารศิลปกรรมศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560).
รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2560. สืบค้นเมื่อวันที่ 12
ธันวาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <https://www.etda.or.th/publishing-detail/thailand-internet-user-profile-2017-slide.html>
- โลจนา มะโนทัย. (2543). “ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อบทบาทการส่งเสริมการศึกษาทัศนศิลป์ของ
หอศิลป์ในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต ศิลปศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ. (2555). **การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวัฒน์ แสนเสริม. (2543). “ความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญทางพิพิธภัณฑ์ศิลปะ นักวิชาการศิลปศึกษา
เกี่ยวกับบทบาททางการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ศิลปะในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต
สาขาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2549). “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ศิลปะและหอศิลป์ร่วมสมัยเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต.”
BU Academic Review 5, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม): 61-72.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579**. กรุงเทพฯ:
บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุจารย์ จรัสดวง. (2552). “การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการบริหารศิลปกรรมศาสตร์.

- หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร. (2559). รายงานประจำปีหอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร 2559. เข้าถึงเมื่อ 1 กรกฎาคม 2560. เข้าถึงได้จาก <http://www.bacc.or.th/content/bacc-annual-report-2016.html>.
- อาทิตยา จันทวงศ์. (2540). “บทบาทของหอศิลปะแห่งชาติในการเผยแพร่ศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2555). “ผู้ใช้บริการสารสนเทศ.” ในเอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมและการแสวงหาสารสนเทศ หน่วยที่1-8 สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ภาษาต่างประเทศ

- Cochran, William G. (1977). **Sampling Techniques**. Third Edition, New York: John Wiley & Sons
- Chowdhury, G. G. and Chowdhury, Sudatta. (2011). **Information users and usability in the digital age**. London: Facet Publishing.
- Edwards, R.W., and others. (1990). “Motivation and information needs of art museum visitors: a cluster analytic study.” **ILVS Review** 1, 2: 20–35.
- Fernández-Keys, Alba. (2010). “Caught in the middle : thoughts and observations on the information needs of art museum docents.” **Art Documentation** 29,2 (Fall): 36-39.
- International Council of Museums. (2004). **Running a museum: a practical handbook**. Accessed April 15, 2017. Available from <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001410/141067e.pdf>
- Smith, M. K. (2006). “Art information use and needs of non-specialists: Evidence in art museum visitor studies.” Ph.D. dissertation, The Information School, University of Washington. Accessed January 23, 2017. Available from ProQuest Dissertations & Theses Global <https://search.proquest.com/docview/304970716?accountid=15637>
- Taylor, Robert S. (1968). **Question-Negotiation and Information-Seeking in Libraries. College & Research Libraries**. Accessed January 23, 2017. Available from <http://crl.acrl.org/index.php/crl/article/view/12027/13473>
- Wilson, Thomas D., (1981). On user studies and information needs. **Journal of Documentation**. 37(1): p. 3-15.